

Leiden, 29 januari 1895

nr 188

Bij mijn schrijven nr 182 van 25 Sept. II had ik de eer U te verzoeken wel te willen bevorderen, dat de gelden beschikbaar geworden, doordat de aanbesteding van den nieuwen aanbouw bij het Natuurkundig laboratorium f 920 beneden de raming was gebleven, werden aangewend tot het daarstellen van vaste kasten in die aanbouw, welke met het oog op een lage raming uit het bestek waren weggelaten.

Ik moest daarop tot mijn leedwezen den 11 Oct '94 bij Uw schrijven van nr 630 het bericht ontvangen, dat deze gelden reeds noodig waren voor aanzienlijke buitengewone uitgaven als herstellingen van brand en hagelschade aan andere academische gebouwen.

Nu de aanbesteding van het onderhoud der gebouwen der Rijksuniversiteit voor het dienstjaar 1895 weder belangrijk beneden de raming is gebleven, kom ik met u tot het verzoek wel te willen bevorderen, dat thans een deel van deze gelden, nl f 920, besteed worden voor het daarstellen dier vaste kasten. Daardoor zou worden tegemoet gekomen in de groote moeilijkheden welke ik ondervind, nu het laboratorium in het bezit van lokalen is geraakt, die niet voldoende zijn toegerust met wat voor het gebruik noodig is. Ter nadere ondersteuning van mijn verzoek heb ik de eer U te verwijzen op mijn brief van 21 Sept 1894 nr 182. Met de meeste bescheidenheid zou ik U echter willen verzoeken deze zaak ook te overwegen in verband met mijn schrijven van 13 Juli 1893 nr 151, waarin ik uwe aandacht er op vestigde, dat de nieuwe lokalen in 1893 slechts gesticht zijn kunnen worden, doordat het voor dat jaar uitgetrokken bedrag voor meubilair met f 2500 werd verminderd, waardoor allerlei werken betreffende den roerende inventaris onuitgevoerd moesten blijven, die wel is waar dringend noodig waren, doch waarvoor het nalaten niet zooveel stoornis in het onderwijs gaf, als ontstaan zouden zijn, wanneer bovengenoemde lokalen niet tot stand waren gekomen. Medewerkend tot deze regeling meende ik in vertrouwen maatregelen te mogen afwachten, door welke de dienst van de daaruit voortvloeiende stremming na eenige tijd zou worden bevrijd; doch nog altijd zie ik daarnaar te vergeefs uit.

Waar zowel vaste kasten als voldoende meubilair ontbreken komt een toestand, die ik niet nader behoef te kenschetsen, doch die op zeer pijnlijke wijze het werken belemmert en mijn streven dwarsboomt. Ik verzoek dus met vertrouwen uw krachtige steun voor de bovenbedoelde maatregel, het toekennen van een extra subsidie van f 920, d.i het bedrag hetwelk de aanbouw in 1894 beneden de raming is gebleven, voor de voltooiing van dien aanbouw met vaste kasten uit de gelden vrijgevallen doordat het onderhoudsbestek der gebouwen beneden de raming is gebleven.

De Hoogleeraar Directeur van het Natuurkundig Laboratorium en Kabinet te Leiden,

(wg) H. Kamerlingh Onnes

Aan Heeren Curatoren der RijksUniversiteit te Leiden

Leiden, 2 Februari 1895

nr 189

Uit naam van den Hoogleeraar-Directeur van het Natuurkundig Laboratorium der Rijks- Universiteit te Leiden en in aansluiting aan mijn schrijven van 23 Januari 1894 (nr 163), heb ik de eer U mede te deelen, dat in het afgelopen jaar 1894 geen voorwerpen zijn aangeschaft, geschikt om in onze catalogus te worden opgenomen.

Namens den Hoogleeraar Directeur van het Natuurkundig Laboratorium en Kabinet te Leiden,

(wg) J.P. Kuenen

Aan Heeren Curatoren der RijksUniversiteit te Leiden

Leiden, 8 Februari 1895

Aan den Heer Kapitein te Zee, Hoofd van het vak Uitrusting Directie der Marine te Amsterdam

Het zal U bekend zijn, dat door mij aan de Directie der Marine te Amsterdam mag worden afgehaald een separator behorende bij een Brotherhood compressor. Ter vereenvoudiging zoude ik U wel beleefdelijk willen verzoeken, op het uur hetwelk U daarvoor het meest gelegen komt, de vervoerder, die U het meest geschikt acht, wel te willen doen ontbieden, opdat de bedoelde separator op mijne kosten hierheen verzendt. Vertouwende op Uwe welwillendheid in deze noem ik mij met de meeste hoogachting
Uwe dw dienaar

(wg) H. Kamerlingh Onnes

13 februari 1895

DIRECTIE DER MARINE te Willemsoord den 13' Febr. 1895

De Heer Professor dr. H. Kamerlingh Onnes

Hooggeachte Professor.

Uw geerd schrijven van 8 Febr: in orde ontvangen. Ik laat thans de pomp persen en gereed maken ter verzending hetgeen binnen een dag of zes wel zal kunnen geschieden.
Ik zal dan met de verzending doen, zooals U verzocht hebt.
Mocht ik U verder van dienst hierin kunnen zijn, dan gaarne.

Met meest vriendelijke groeten van huis tot huis,

Uw ..Bosch

16 februari 1895

DIRECTIE DER MARINE te Amsterdam den 16' Febr. 1895

nr 109

Den Heer H. Kamerlingh Onnes
Hoogleeraar-Directeur v/h Natuurkundig Laboratorium en Kabinet der RijksUniversiteit te Leiden

Naar aanleiding van Uw verzoek dd 8 dezer, heb ik de eer Uhooggeleerde mede te deelen, dat heden de pompseparator per spoor, ongefrankeerd, aan Uw adres wordt verzonden.

De Kapitein ter Zee
Hoofd van het vak van Uitrusting,

(wg) J.C. Commijn

Leiden, 16 Februari 1895

CURATOREN DER RIJKS-UNIVERSITEIT TE Leiden
nr 20.4

Bericht op uw schrijven van

Onderwerp: Brandgevaar

Teneinde in geval van brand onverwijld de hulp te kunnen inroepen, acht de Minister van Binnenlandsche Zaken het wenschelijk, dat de Universiteitsinrichtingen aan het telephoonnet worden aangesloten; bij Burgemeester en Wethouders van Leiden worden daartoe door ons de noodige stappen gedaan.

De kosten der aansluiting, die voor uwe inrichting f 35.0 's jaars bedragen, zijn te bestrijden uit het jaarlijks toegestaan gewoon crediet, voor het eerst over het jaar 1895.

Curatoren der RijksUniversiteit te Leiden
Namens hen,
(wg) J.E. Boddaert, Secretaris

Den Hoogleraar directeur van het Natuurkundig laboratorium en Kabinet a/d RijksUniversiteit te Leiden.

Leiden, 19 Februari 1895

CURATOREN DER RIJKS-UNIVERSITEIT TE Leiden University
nr 85.5

Bericht op uw schrijven van

Onderwerp: Vrij vuur en licht

De Minister van Binnenlandsche Zaken schrijft ons het volgende:

"Aangezien het mij is gebleken dat enkele beambten bij Rijksinrichtingen het genot hebben van vrij vuur of vrij vuur en licht, hoewel dat genot hun niet bij hunne benoeming is verleend, heb ik de eer U te verzoeken mij te willen mededeelen of zulks ook aan Uwe Universiteit het geval is en zoo ja, mij eene opgave te doen toekomen van hen, die feitelijk vrij vuur of licht of beide genieten, met vermelding tevens of er zich in de voor hen bestemde woning een afzonderlijke gasmeter bevindt."

Wij verzoeken U, voor zooveel de inrichting onder uw beheer betreft, ons in staat te stellen den Minister de verlangde inlichtingen te verschaffen.

Curatoren der RijksUniversiteit te Leiden
Namens hen,
(wg) J.E. Boddaert, Secretaris

Den Hoogleraar directeur van het Natuurkundig laboratorium en Kabinet a/d RijksUniversiteit te Leiden.

Leiden, 21 Februari 1895

Aan den Heer Kapitein te Zee, Hoofd van het vak Uitrusting Directie der Marine te Amsterdam

Ik heb de eer U mede te deelen dat de pompseparator door mij in goede orde ontvangen is en U mijn beleefde dank te betuigen voor de welwillende verzending.

Met de meeste hoogachting,

(wg) H. Kamerlingh Onnes

Leiden, 5 Maart 1895

CURATOREN DER RIJKS-UNIVERSITEIT TE Leiden
nr 120

Bericht op uw schrijven van 29 Januari 1895

Onderwerp: Buitengewoon Crediet

Wij hebben de eer u mede te deelen dat door den Minister van Binnenlandsche Zaken het door u nevenvermeld schrijven aangevraagd buitengewoon crediet van f 920.- is verleend.

Curatoren der RijksUniversiteit te Leiden

(wg) J.G. Kist, President

(wg) J.E. Boddaert, Secretaris

Opnemen bij meubilair 6.bestek na noteering bij curatoren portef.

Den Hoogleeraar directeur van het Natuurkundig laboratorium en Kabinet a/d RijksUniversiteit te Leiden.

Leiden, 11 Maart 1895

nr 190

Ik heb de eer U te verzoeken een verlof van 28 Maart tot 4 Mei te willen verleen en aan Dr. P. Zeeman ter gelegenheid van zijn huwelijk.

De Hoogleeraar Directeur van het Natuurkundig Laboratorium en Kabinet te Leiden,

(wg) H. Kamerlingh Onnes

Aan Heeren Curatoren der RijksUniversiteit te Leiden

Leiden, 11 Maart 1895

Aan den Heer Kapitein te Zee, Hoofd van het vak Uitrusting Directie der Marine te Amsterdam

Ofschoon de pompseparator gelijk ik de eer had U te melden bij mijn schrijven van 21 Febr II in goede orde door mij ontvangen is, mis ik daaraan de twee manometers, van welke in uw brief geen sprake trouwens is.. Daar ik deze echter ook niet samen met de pomp ontvangen heb en het wel het waarschijnlijkst is dat zij gerekend worden bij den pompseparator, heb ik de eer u te verzoeken mij wel te willen mededeelen of ik de toezending alsnog verwachten mag, of dat ik mij daarvoor tot de Marine directie te Willemsoord moet wenden, ofdat eindelijk deze manometers onverhoopt in 't ongereed zijn geraakt en mij daarvoor niet zijn toegezonden, zoodat ik om de separator te kunnen gebruiken van de fabrikant nieuwe zal moeten laten komen.
Hoogachtend heb ik de eer mij te noemen Uw dv dr

De Hoogleeraar Directeur van Het Natuurkundig Laboratorium en Kabinet der RijksUniversiteit te Leiden,

(wg) H. Kamerlingh Onnes

Leiden, 14 Maart 1895

nr 191

Ten gevolge van besprekingen met het Gemeentebestuur te Leiden, betreffende de gevaren, die het bewaren van bussen met samengeperste giftige gassen op het terrein achter het Natuurkundig Laboratorium kan opleveren, zal het noodig zijn dit gedeelte van den tuin geheel af te sluiten. Er bestaat reeds een heg of afsluiting van takken, in welke slechts een paar openingen voorkomen. Ik heb de eer U te verzoeken den Heer Hoofdopzichter der Rijksgebouwen van onderwijs te machtigen de doorgangen op de gewone wijze met takken af te sluiten.

De Hoogleeraar Directeur van het Natuurkundig Laboratorium en Kabinet te Leiden,

(wg) H. Kamerlingh Onnes

Aan Heeren Curatoren der RijksUniversiteit te Leiden

Leiden, 15 Maart 1895

nr 193

In antwoord op uw schrijven nr 85.5 van 19 Febr II heb ik de eer U mede te deelen, dat het in dit schrijven bedoelde geval zich in de inrichting onder mijn beheer niet voordoet.

De Hoogleeraar Directeur van het Natuurkundig Laboratorium en Kabinet te Leiden,

(wg) H. Kamerlingh Onnes

Aan Heeren Curatoren der RijksUniversiteit te Leiden

Leiden, 15 Maart 1895

CURATOREN DER RIJKS-UNIVERSITEIT TE Leiden
nr 139

Bericht op uw schrijven van 11 Maart 1895

Onderwerp: Verlof Dr. Zeeman

U gelieve aan Dr. P. Zeeman mede te deelen, dat hem het aangevraagde verlof van 28 Maart to 4 Mei e.k is toegestaan.

Curatoren der RijksUniversiteit te Leiden

(wg) J.G. Kist, President

(wg) J.E. Boddaert, Secretaris

Den Hoogleraar directeur van het Natuurkundig laboratorium en Kabinet a/d RijksUniversiteit te Leiden.

15 Maart 1895

DIRECTIE DER MARINE te Amsterdam den 15 Maart 1895

nr 109

Den Heer H. Kamerlingh Onnes

Hoogleraar-Directeur v/h Natuurkundig Laboratorium en Kabinet der RijksUniversiteit te Leiden

In antwoord op Uwe missive van 11 dezer heb ik d eer U hooggeleerde mede te deele, dat per 's Rijksvaartuig Snijd aan U zullen afgezonden worden 2 manometersStein van 120 atm.: nrs 139 en 140.

De Kapitein ter Zee

Hoofd van het vak van Uitrusting,

(wg) J.C. Commijn

Leiden, 1 April 1895

nr 168.9

Onderwerp: Begrooting

Met herinnering aan art. 11 van het reglement op den werkkring en en de verplichtingen der beambten bij de RijksUniversiteiten, vastgesteld bij beschikking van den Minister van Binnenlandsche Zaken dd 30 December 1880 LaLL afdeling Onderwijs, zal het ons aangenaam zijn de begrooting van uitgaven voor het jaar 1896 ten behoeve der instelling onder Uw beheer vóór 1 Mei e.k te ontvangen.

Ten einde tijdig Uwe desbetreffende voorstellen te kunnen behandelen, verzoeken wij U met aandrang dien datum niet te overschrijden.

Curatoren der RijksUniversiteit te Leiden,

Voor den President
J.E. Boddaert, Secretaris.

Den Hoogleraar directeur van het Natuurkundig laboratorium en Kabinet aan de RijksUniversiteit te Leiden

Leiden, 5 April 1895

nr 195

Naar aanleiding van Uw schrijven nr 120 van Mrt II heb ik de eer U te verzoeken mij te machtigen het bedrag van f 920.- bedoeld in dat schrijven te mogen verantwoorden onder rubriek b van het materieel subsidie voor het jaar 1895.

(wg) H. Kamerlingh Onnes

Leiden, 6 April 1895

Aan den Heer Kapitein te Zee, Hoofd van het vak Uitrusting Directie der Marine te Amsterdam

In antwoord op uw schrijven nr 165 van 15 Mrt II heb ik de eer U WelEdGestr. mede te deelen, dat beide manometers in goede orde hier tijdig zijn ontvangen.

U dankzeggend voor uw welwillende zorg heb ik de eer mij met de meeste hoogachting te noemen

Uwdvdr.

De Hoogleraar Directeur van het Natuurkundig Laboratorium en Kabinet te Leiden,

(wg) H. Kamerlingh Onnes

Leiden, 8 April 1895

CURATOREN DER RIJKS-UNIVERSITEIT TE Leiden
nr 3993c

Bericht op uw schrijven van 5 April 1895 nr 195

Onderwerp: Extra crediet Meubilair

De bij nevenvermeld schrijven bedoelde f 920.- zijn toegestaan voor " meubilair natuurkundig laboratorium" en behooeren niet te worden verantwoord op het materieel subsidie. De deswegen eventueel in te dienen declaratie is derhalve te viseeren door den Hoofdopzichter der Universiteitsgebouwen.

Curatoren der RijksUniversiteit te Leiden

namens hen.

(wg) J.E. Boddaert, Secretaris

Na kennisneming in portef. Cur.

Den Hoogleeraar directeur van het Natuurkundig laboratorium en Kabinet a/d RijksUniversiteit te Leiden.

Leiden, 11 April 1895

Nr 3905 c5

Ten verzoeke van den Minister van Binnenlandsche zaken, hebben wij de eer Heeren Directeuren der Universiteits jnstellingen te herinneren, dat de schuldvorderingen ten laste van zijn departement, het afgelopen dienstjaar betreffende, ingevolge art. 2 der wet van 8 November 1815 (*Staatsblad nr 51*) voor of op 30 Juni aanstaande, bij hen, die order tot de werkzaamheden of leveringen gegeven hebben, behooren te zijn ingediend en uiterlijk op 10 Juli door ons aan zijn departement moeten zijn ingezonden.

Wij hebben mitsdien de eer U te verzoeken, de declaratiën, Uw beheer over het afgelopen jaar betreffende, liefst zoodra mogelijk na de ontvangst, doch in allen gevalle vóór den 3' Juli aanstaande aan ons te zenden.

Curatoren, der Rijks Universiteit te Leiden

Namens Curatoren

De Secretaris

(wg) J.E. Boddaert

Den Hoogleeraar directeur van het Natuurkundig laboratorium en Kabinet te Leiden

17 april 1895

Ontvangen van den Weledel Hooggeleerde Heer H.A. Kamerlingh Onnes, wegens het afschrift nemen van eenige declaraties, rekeningen ten dienste van het Natuurkundig Laboratorium te Leiden, de som van twee gulden en vijftig centen.

Leiden, den 17 April 1895.

(wg) AABoland??

17 april 1895??

Den WelEd.Gestr Heer Hoofdopzichter der Rijksgebouwen van Onderwijs

De U gezonden rekeningen heb ik in tegenstelling van vorige gelegenheden na inzage weder van U ontvangen. Ik maak U hierbij opmerkzaam de *werken* zaken daar het niet mogelijk is dat zulks abusievelijk geschiedt is. Met eenig antwoord zult U mij ten zeerste verplichten.

H.Kamerlingh Onnes (conceptbrief).

Leiden, 24 April 1895

Aan den Heer Kapitein te Zee, Hoofd van het vak Uitrusting Directie der Marine te Amsterdam

Daar een der stoomschuifjes van het gezonden Brotherhoodpompje *bezonken* is, heb ik de eer U te verzoeken mij wel te willen mededeelen, of er bij U voor dit doel reserve stukken aanwezig zijn, opdat deze (op kosten van het natuurkundig laboratorium natuurlijk) bij de fabrikant of leverancier kunnen worden besteld.

U bij voorbaat dankzeggend voor Uwe welwillendheid om mij in deze den meest doeltreffende weg aan te willen wijzen om spoedig weder het werktuigje te kunnen gebruiken, heb ik de eer uw te

Uw WedGestr.
dvdr.

De Hoogleeraar Directeur van het Natuurkundig Laboratorium en Kabinet te Leiden,

(wg) H. Kamerlingh Onnes

Leiden, 25 April 1895

nr 198

In antwoord op Uw schrijven nr 4009 c heb ik de eer U mede te deelen, dat ik bereid ben dit bedrag op de wijze die door U zal worden aangewezen te betalen aan de Heer Griffier enz. Het bedrag is deugdelijk berekend en onvergolden, doch daar de rekening mij zoo laat is geworden, over 't hoofd gezien bij de afsluiting van den dienst van 1894.

Wat betreft eene verantwoording op het materieel subsidie van 1894, ten einde mijne eventueel voorschot terug te ontvangen, deze weg is mij afgesneden omdat op dit subsidie slechts 5 cents meer disponibel is.

Mocht U eene overschrijding uit een ander hoofd mogelijk voorkomen, waardoor mij het in dit schrijven bedoelde bedrag ad f 5,70, wanneer ik het heb moeten betalen, kon worden gerestitueerd, zoo zoude U mij met deze overschrijving zeer verplichten

De Hoogleeraar Directeur van het Natuurkundig Laboratorium en Kabinet te Leiden,

(wg) H. Kamerlingh Onnes

26 April 1895

DIRECTIE DER MARINE te Amsterdam den 26 April 1895

nr 265

In beleefd antwoord op uw schrijven van 24 dezer, heb ik de eer U Weledelhooggeleerde voor te stellen het gebroken stoomschuifje van de Brotherhoodpomp op te zenden naar het Vischtorpedo-atelier op 's Rijks werf alhier, alwaar alsdan een nieuw zal worden gemaakt, hetwelk u na gereetheid zal worden toegezonden.

De Kapitein ter Zee
Hoofd van het vak van Uitrusting,

(wg) J.C. Commijn

Aan den Hoogleeraar Directeur van het Natuurkundig Laboratorium en Kabinet van 's Rijks Universiteit te Leiden.

Leiden, 27 April 1895

Aan den Heer Kapitein te Zee, Hoofd van het vak Uitrusting Directie der Marine te Amsterdam

Ingevolge Uw vriendelijke aanbod van 26 April II vervat in uw geeerd schrijven nr 265 heb ik het stoomschuifje opgezonden per postpakket aan het Vischtorpedo-atelier op 's Rijkswerf, directie der Marine te Amsterdam. Met beleefde dankbetuiging blijf ik hoogachtend

Uwdvdr.

De Hoogleeraar Directeur van het Natuurkundig Laboratorium en Kabinet te Leiden,

(wg) H. Kamerlingh Onnes

Leiden, 8 Mei 1895

CURATOREN DER RIJKS-UNIVERSITEIT TE Leiden
nr 4025 c

Bericht op uw schrijven van 25 April 1895 nr 198

Onderwerp: Declaratie

Bij beschikking van 7 Mei II nr 2283 afd. O heeft de Minister van Binnenlandsche Zaken zich vereenigd met ons voorstel om, met het in neven aangehaald schrijven vermelde doel, het bedrag van f 5,70 af te schrijven van rubriek 8 van den staat " meubilair 1894" en over te schrijven op rubriek 22 " natuurkundig laboratoriu, en Kabinet" van den verzamelstaat der materieele subsidiën.

U gelieve thans de hierbij wederomgaande declaratie op den gebruikelijken staat te brengen en daarop tevens deze overschrijving aan te teekenen.
Daarna wachten wij de stukken terug.

Curatoren der RijksUniversiteit te Leiden

namens hen.

(wg) J.E. Boddaert, Secretaris

Den Hoogleraar directeur van het Natuurkundig laboratorium en Kabinet a/d RijksUniversiteit te Leiden.

Leiden, den 11en Mei 1895

Amice Dekhuizen,

Uit stukken van Curatoren, die ik heden ontving, blijkt mij, dat Prof. Onnes de zaak zijner inrichting in verband met de wet van 1875 zelf aanhangig gemaakt heeft bij Curatoren .

Zoudt gij nu een uur voor onze te houden Conferentie met Prof. Onnes willen bepalen, b..v. a.s. Zaterdag voormiddag 10 uur en zoo gij dit uur goedvindt aan Prof. Onnes, met wien gij de zaak behandeld hebt, willen vragen of hem die tijd schikt?

Ik krijg dan nog wel eenig bericht, om te kunnen zorgen, dat ik Zaterdag te 10 uur ten Stadhuize ben.

Steeds gaarne, U

T.Mas.

Leiden, 21 Mei 1895

CURATOREN DER RIJKS-UNIVERSITEIT TE Leiden
nr 270

Bericht op uw schrijven van

Onderwerp: Verlof Conservator

U gelieve den conservator Dr. J.P. Kuenen mede te deelen, dat hem door den Minister van Binnenlandsche Zaken het aangevraagd verlof van 20 dezer tot 15 Augustus ek is toegestaan.

Curatoren der RijksUniversiteit te Leiden

Namens hen,

(wg) J.E. Boddaert, Secretaris

Den Hoogleraar directeur van het Natuurkundig laboratorium en Kabinet a/d RijksUniversiteit te Leiden.

Leiden, 30 mei 1895

Geachte heer Onnes,

In antwoord op uw schrijven van gisteren diene het volgende. Ik zou in geen geval de heer van E durven aanraden zijn ontslag als assistent te vragen vóór hem eventueel een beurs is toegekend. Zoolang de absolute zekerheid niet bestaat, dat hij er een krijgt, zou hij op die wijze zijn schepen verbranden. Trouwens hij kan in zijn request de toedracht der zaake mededeelen en zich verbinden, om zijn ontslag als assistent te vragen zoodra hem een beurs is toegewezen.

Hoogachtend
Uwdn
J.E.Boddaert

Leiden, 31 Mei 1895

Aan den Heer Kapitein te Zee, Hoofd van het vak Uitrusting Directie der Marine te Amsterdam

Met vriendelijke dank voor Uw welwillendheid heb ik het genoegen U te kunnen mededeelen dat het stoomschuifje van de Brotherhoodpomp, hetwelk mij bij uw schrijven van 11 Mei '95 nr 296 was toegezonden in goede orde door mij is ontvangen.

hoogachtend

De Hoogleeraar Directeur van het Natuurkundig Laboratorium en Kabinet te Leiden,

(wg) H. Kamerlingh Onnes

Leiden, 17 Juni 1895

Afschrift Nr 4701 afd. AZC Betreffende onderhoudswerkzaamheden

Het is in den laatsten tijd meermalen voorgekomen, dat werkzaamheden, welke volgens het onderhoudsbestek aan den aannemer van het onderhoud van het gebouw of de gebouwen hadden behooren te worden opgedragen en waarvan de kosten derhalve zijn begrepen in de aannemingsom voor het onderhoud, door directeuren in die gebouwen gevestigde Rijks inrichtingen, aan andere personen zijn opgedragen.

De uitgaaf van aldus op onregelmatige wijze uitgevoerde werkzaamheden kwam meer dan eens ten laste van dengene, die den last tot de werkzaamheden gaf.

Ik heb daarom de eer U te verzoeken in het vervolg al wat bij het onderhoudsbestek niet uitdrukkelijk is onttrokken aan de verplichtingen van den aannemer van het onderhoud aan dezen te doen opdragen in overleg met den bouwkundige voor de gebouwen van onderwijs enz. of met den onder hem werkzaam gestelden ambtenaar aan wien het toezicht op de gebouwen is opgedragen. Ook bij twijfel is bij U de voorlichting in te roepen van dien ambtenaar.

Voorts zijn de declaratiën wegens verricht timmerwerk enz. nauwkeurig te omschrijven zoodat mijnerzijds kan worden beoordeeld of deze werkzaamheden al of niet door den onderhoudsaannemer hadden moeten worden uitgevoerd.

De Minister van Binnenlandsche Zaken,
Voor den Minister, De Secretaris-Generaal (get) A.F. van Lijnden, ISG

Voor afschrift: De Secretaris van Curatoren der RijksUniversiteit te Leiden
(wg) J.E. Boddaert

Aan Curatoren der RijksUniversiteit te Leiden.

Leiden, 24 Juni 1895

CURATOREN DER RIJKS-UNIVERSITEIT TE Leiden
nr 321.5

Bericht op uw schrijven van

Onderwerp: Onderhoudswerkzaamheden

Wij doen u hierbij toekomen een afschrift van den brief dd 1e Juni ll nr 4701 afd AZC van den Minister van Binnenlandsche Zaken, met het verzoek in voorkomende gevallen met de gegeven voorschriften rekening te willen houden.

Curatoren der RijksUniversiteit te Leiden
Namens hen,
(wg) J.E. Boddaert, Secretaris

Den Hoogleeraar directeur van het Natuurkundig laboratorium en Kabinet a/d RijksUniversiteit te Leiden.

LEIDEN, 1 Juli 1895

Nr 339.37

Volgens de in 1878 door den Minister van Binnenlandsche Zaken gegeven voorschriften omtrent de samenstelling van het jaarverslag, bedoeld in art. 73 der wet tot regeling het van het Hooger Onderwijs, moet daarbij door Ons worden overgelegd eene tabel, door elken Hoogleeraar in te vullen, opgaven behelzende aangaande het gegeven onderwijs.

Wij hebben de eer U hiernevens een afdruk van die tabel te doen toekomen, met verzoek dien spoedig aan ons terug te zenden, ingevuld voor zooveel den cursus 1894/95 betreft.

Ten einde ons in staat te stellen, bij het opmaken van ons verslag, ook verder aan de gegeven voorschriften te voldoen, hebben wij voorts de eer U te verzoeken, gelijktijdig, maar afgezonderd van de tabel, aan ons mede te deelen:

- a. Uw oordeel over de mate van ontwikkeling en verkregen kennis der studenten, die voor de eerste maal de lessen bijwoonden ;
- b. idem over de vorderingen van hen die de lessen bij herhaling bijwoonden in vergelijking met vroegere jaren ;
- c. welke lessen door U op de Series Lectionum aangekondigd, geheel of gedeeltelijk niet zijn gegeven; en om welke reden;
- d. welke openbare of private lessen door U zijn gegeven buiten die op de Series aangekondigd met vermelding van het aantal uren per week en het gemiddeld getal hoorders;

- e. of gij U met de leiding van eenig dispuut-college hebt belast, zoo ja, het aantal van hen, die er deel aan nannen, en eene beknopte opgaaf der verdedigde stellingen;
- f. welke ambten of bedieningen, behalve het professoraat, door U werden bekleed.

Curatoren der Rijks-Universiteit te Leiden , Namens hen,
De Secretaris ,
J.E. Boddaert

Den Hooggeleerden Heer Prof. Dr. H. Kamerlingh Onnes te Leiden

Leiden, 9 Juli 1895

nr 201

Ik heb de eer U mede te deelen, daty het beheer van het natuurkundig laboratorium gedurende de vacantie door mij is opgedragen:

van 13 Juli tot 25 Augustus aan Dr. P. Zeeman, assistent en

van 25 Augustus tot 15 September aan Dr. J.P. Kuenen, conservator.

Verder heb ik de eer U te verzoeken een verlof te willen toestaan

van 13 Juli tot 15 September aan de assistenten A. van Eldik en E. van Everdingen alsmede een verlof van 22 Juli tot 5 Augustus aan den instrumentmaker J.J. Curvers.

(wg) H. Kamerlingh Onnes

Aan Heeren Curatoren der RijksUniversiteit te Leiden

Leiden, 9 Juli 1895

nr 200

Ik heb de eer U hierbij de lijst ingevuld met de gewenschte gegevens omtrent het verstrekte onderwijs.

Wat betreft de vragen a en b zoo was de mate van ontwikkeling zoowel als de vorderingen bevredigend, ten aanzien van c kan ik mededeelen dat de lessen geheel gegeven werden, doch het met prof. H.A. Lorentz samen aangekondigde seminarium niet gehouden kon worden. De verdeling der studies van hen, die daarvoor in aanmerking kwamen maakte het minder gewenscht.

Wat betreft f zoo werden door mij geen andere ambten of bedieningen bekleed.

De Hoogleeraar in de Wis- en Natuurkunde,

(wg) H. Kamerlingh Onnes

Aan Heeren Curatoren der RijksUniversiteit te Leiden

H. Kamerlingh Onnes

Energetica

2

beginselen, koppels,

4

ja

Ned.

		cyclische bewegingen			
demonstrationem	9	verschillende onderw.	15	ja	Ned
prakt. oef. der meergevorderden	onbepaald	verschillende onderw.	2	ja	Ned
capita selecta	2	leer der dielectrica en der ionen, warmteleer in toepassing op het scheik evenwicht.	7	ja	Ned
natuurk. onderzoekingen	onbepaald	verschillend onderw.	3	ja	Ned

Natuurkundig Laboratorium 11 Juli 1895
Leiden

Geachte Collega!

Aan het Natuurkundig Laboratorium werden een paar nieuwe lokalen in gebruik genoemd, van welke de nieuwe ruime werkplaats voor den instrumentmaker en zijne helpers vermelding verdient. Deze beambten waren tot nog toe in een zeer gebrekkige lokaliteit gevestigd.

Hoogachtend uw dr. collega

H.Kamerlingh Onnes

Leiden, 15 Juli 1895

CURATOREN DER RIJKS-UNIVERSITEIT TE Leiden
nr 362

Bericht op uw schrijven van 9 Juli 1895

Onderwerp: Verlof personeel

U gelieve den adsistenten A. van Eldik en E. van Everdingen mede te deelen, dat hun het aangevraagd verlof is toegestaan. Daar het verlof van den instrumentmaker Curvers voor niet langer dan twee weken wordt aangevraagd, kan dit krachtens art. 57 sub a van het reglement op den werkring en de verplichtingen der beambten door u worden verleend.

Curatoren der RijksUniversiteit te Leiden

(wg) J.G. Kist, President

(wg) J.E. Boddaert, Secretaris

Opnemen bij meubilair 6.bestek na noteering bij curatoren portef.

Den Hoogleraar directeur van het Natuurkundig laboratorium en Kabinet a/d RijksUniversiteit te Leiden.

Leiden, 2 Aug. 1895

Nr 409-12

Ik heb de eer U HG te verzoeken mij eenigszins spoedig op te geven de hoeveelheid van de hieronder vermelde brandstoffen, waarop voor het Natuurkundig Laboratorium en Kabinet zal moeten worden gerekend bij de vaststelling van het bestek voor de eerlang te houden aanbesteding der levering van brandstoffen aan de Universiteitsinstellingen alhier, van 1° October 1895 tot en met ultimo September 1896.

stuks korte turf

“ lange turf

“ machinaal geperste turf

hectoliter gesorteerde Engelsche steenkolen

“ ongesorteerde dito

“ “ Ruhrsteenkolen

“ gruis van Engelsche steenkolen

Namens Curatoren der Rijks Universiteit te Leiden, De Secretaris, J.E. Boddaert

Den Heere Hoogleeraar Directeur van het Natuurkundig Laboratorium en Kabinet aan de RijksUniversiteit te Leiden

Leiden, 8 Augustus 1895

nr 204

In antwoord op uw schrijven nr 409" heb ik de eer U mede te deelen dat van de verschillende brandstoffen vermoedelijk de volgende hoeveelheden verbruikt zullen worden:

30 000 stuks	korte turf
5000	lange turf
100 HL	haardkolen (gesorteerd)
140 HL	ongesorteerde N.Castle kolen
50 HL	cokes
500 HL	ongesorteerde Ruhr kolen 3/5 grof, 2/5 fijn
100 HL	anthraciet kolen

voor den Hoogleeraar Directeur

(wg) P.Zeeman

Aan H.H. Curatorender Rijks Universiteit te Leiden

Leiden, 19 September 1895

CURATOREN DER RIJKS-UNIVERSITEIT TE Leiden

nr 494

Bericht op uw schrijven van

Onderwerp: Ontslag conservator

Bijgaand request in uwe handen stellende verzoeken wij u ons daaromtrent te dienen van bericht en raad, waarna wij dat stuk terug verwachten.

Curatoren der RijksUniversiteit te Leiden
Namens hen,
(wg) J.E. Boddaert, Secretaris

Den Hoogleeraar directeur van het Natuurkundig laboratorium en Kabinet a/d RijksUniversiteit te Leiden.

Leiden, 20 September 1895

Copie

Nr 205

In antwoord op uw schrijven nr 494 van heden heb ik de eer U mede te deelen, dat er geen bezwaar bestaat om aan Dr. J.P. Kuenen het gevraagd eervol ontslag te verleenen. Waar zijne groote bekwaamheid en toewijding de vraag doet rijzen of het niet mogelijk zou zijn eene kracht als de zijne voor onze universiteit te behouden, moet niet uit het verloren worden, dat het praktisch onmogelijk zou blijken voorstellen te doen, die eenigszins in aanmerking konden komen om hem te bewegen een goed bezoldigd professoraat, al is het dan ook in het buitenland, af te slaan. Ik heb dus de eer U voor te stellen als zijn opvolger bij de Regeering aan te bevelen Dr. L.H. Siertsema, thans assistent bij het natuurkundig laboratorium en te verzoeken wel te willen bevorderen, dat diens benoeming ingaat tegelijk met het ontslag van Dr. Kuenen. Het betreffende verzoekschrift van Dr. Siertsema gaat hierbij.

De Hoogleeraar Directeur van het Natuurkundig Laboratorium en Kabinet te Leiden,

(wg) H. Kamerlingh Onnes

Leiden, 8 October 1895

Nr 206

Voldoende aan art. B van het Reglement heb ik de heer u het volgende verslag te doen toekomen betreffende het studiejaar 1894/95.

- a. in het personeel der vaste beambten kwam geen verandering. Van de assistenten werd Dr. M. de Haas vervangen door de heeren A. van Eldik en E. van Everdingen, beide doctorandi. Uit de op de begroting voor 1894/95 uitgetrokken gelden voor personeel zonder vaste aanstelling werd gedurende het geheele jaar weekloon uit betaald aan H.A. Blom, M. Lafeber, A. van Akkeren, G.J. Flim, C. Pfeiffer en A. van Doornem, gedurende een deel van het jaar aan J. Rezelman, die naar het techn. mus. Metweide, H. van de Brink, die naar de Kon. Grofsmederij te Leiden, S. Rijkens, die naar de gasfabriek te Hilversum overging, terwijl A. van Haneveld bij de firma Siemens en Halske, en R. Nijdam bij de firma Hofstede Crull beide als electrotechnici werden geplaatst. Er wer een aanvang gemaakt met het uitbetalen van een weekloon aan H. Brouwer, P.J. Kramers, W. Megens en J.L. Bos. Allen zijn verzekerd bij de Eerste Nederl. Verzekerings Mij enz. te 's Gravenhage

tegen invaliditeit en ongelukken, terwijl met uitzondering van Meijers door hen allen ook werd deelgenomen in het Nederl. Werklieden fonds ter verzekering van een pensioen overeenkomstig de regelen van de Nederl. Werkgeversbond. Door M. Lafeber, A. van Akkeren en G.J. Flim werden respectievelijk een derde en 2 tweede prijzen in den wedstrijd voor het machineteekenen uitgeschreven door het Genootschap Mathesis Scientiarum Genetrix behaald. Lessen op de HBSchool worden gevolgd door A. van Akkeren op kosten van de Leidsche Maatschappij van Weldadigheid, terwijl in de schoolgelden voor M. Lafeber en G.J. Flim, die eveneens enkele lessen aan de HB School volgen nog voor mijne persoonlijke reden moeten worden voorzien.

- b. Wat het gebouw betreft werden de Kamers W, U, X en de nieuwe werkplaats K door aanbouw beschikbaar en werd de werkplaats dan ook uit de bergloods waar zij tijdelijk gevestigd was naar het nieuwe luchtige en doelmatige lokaal overgebracht. Het bestaande deel werd goed onderhouden, en de verbinding aan het Leidsche telefoonnet kwam tot stand. Een bedrag van f 920.- als buitengewoon crediet toegestaan, werd voor de inrichting van vaste kasten in de werkplaats K gebruikt.
- c. Het meubilair blijft zich in uitstekende toestand bevinden. De nieuwe vertrekken werden voorzien van meubilair en roerende inventaris door dit tijdelijk aan andere kamers te onttrekken. Dit eischt dringende aanvulling. Overigens wordt met de geleidelijke verbetering van het meubilair der werkplaats en van de roerende goederen behoorende tot de machineriën van het gebouw als mede den meer eigenaardige inventaris van een natuurkundig laboratorium geregeld voortgegaan, zoo ook werden de brandblusmiddelen in goede staat onderhouden.
- d. De verzameling werd in goede toestand onderhouden
- e. Onder de verworven voorwerpen kan de aandacht gevestigd worden op een microscoop met toebehooren, twee rheostaten en eenige gaszakken ter vermeerdering van de veiligheid ten behoeve van de wet van 1875 Stsbk 95.
- f. Voor het geldelijk beheer was f 6702.70 beschikbaar en werd verbruikt f 6702,65.
- g. Wat betreft de maatregelen in het belang van gebouw en de verzameling heb ik de eer te verwijzen naar de voorstellen voor de staatsbegroting, bij welke ook de veiligheidsmaatregelen, die met het oog op de wet van 1875 Stbl.95 wenschelijk zijn, behandeld worden.

(wg) H. Kamerlingh Onnes

Leiden, 12 October 1895

CURATOREN DER RIJKS-UNIVERSITEIT TE Leiden
nr 570.4

Bericht op uw schrijven van:

Onderwerp: Tijdelijke diensten

Bijgaand schrijven in Uwe handen stellende verzoeken wij U ons omtrent de door den Minister gestelde vragen, voor zooveel de inrichting onder uw beheer betreft, te dienen van bericht en raad. De brief wachten wij daarbij terug. Voor eene spoedige behandeling houden wij ons aanbevolen.

Curatoren der RijksUniversiteit te Leiden
Namens hen,

(wg) J.E. Boddaert, Secretaris

Den Hoogleraar directeur van het Natuurkundig laboratorium en Kabinet aan de RijksUniversiteit te Leiden.

Leiden, 16 October 1895

Aan den Heer Kapitein ter Zee voor het vak van Uitrusting, Directie der Marine te Amsterdam

Naar aanleiding van een onderhoud met den Heer Inspecteur van den torpedodienst heb ik de eer U toe te zenden een Brotherhood compressiepompje nr 12 met verzoek dit te willen nazien, in 't bijzonder ook wat betreft de metalen, daar het zeer gebrekkig loopt, en een pompseparator nr 16 ten einde deze te willen laten persen. In de loop der volgende week hoop ik U een ontploffingsdop met veiligheidsplaatje toe te zenden.

De Hoogleeraar Directeur van het Natuurkundig Laboratorium en Kabinet te Leiden,

(wg) H. Kamerlingh Onnes

Aan Heeren Curatoren der RijksUniversiteit te Leiden

Leiden, 22 October 1895

nr 208

In antwoord op Uw schrijven nr 507.7 van 12 Oct. Ll heb ik de eer U mede te deelen, dat van de beambten aan het Natuurkundig Laboratorium en Kabinet verbonden in aanmerking komen:

Dr. H. Kamerlingh Onnes, hoogleeraar-directeur

Dr. L.H. Siertsema, conservator

G. Veere Jr hulpcustos

Dr. H. Kamerlingh Onnes heeft vóór zijne benoeming tot zijn tegenwoordige betrekking als assistent doch zonder vaste aanstelling aan de Polytechnische School te Delft verbonden, in die hoedanigheid de hem opgedragen lessen van de hoogleeraren Snijders en Bosscha, die door ongesteldheid hun ambt niet konden vervullen in twee achtereenvolgende jaren waargenomen, gedurende het laatste jaar voor zijne benoeming te Leiden zelfs in die mate, dat hij het geheele onderwijs van den hoogleeraar directeur Bosscha heeft waargenomen en het physisch laboratorium te Delft heeft beheerd, zoodat hij reeds voor zijn vaste aanstelling, tijdelijk dezelfde diensten heeft verricht zonder in het bezit van zulk eene aanstelling te zijn gekomen.

Dr. L.H. Siertsema, conservator, heeft voor zijne benoeming tot deze betrekking als assistent aan hetzelfde laboratorium en nog vroeger als assistent aan het Natuurkundig laboratorium te Groningen is werkzaam geweest en die in die betrekking diensten van denzelfden aard bewezen heeft, zoodat de benoeming tot conservator eene bevordering kan worden geacht in denzelfden werkkring

G. Veere Jr. hulpcustos is voor zijne vaste aanstelling tijdelijk als zoodanig aangesteld geweest en heeft dus geheel dezelfde betrekking reeds vervuld, en zou bij niet in aanmerking nemen van deze jaren, alleen door een kwestie van vorm in het nadeel zijn gesteld.

Het schrijven van Zexc den Minister gaat hierbij terug.

De Hoogleeraar Directeur van het Natuurkundig Laboratorium en Kabinet te Leiden,

(wg) H. Kamerlingh Onnes

Aan Heeren Curatoren der RijksUniversiteit te Leiden

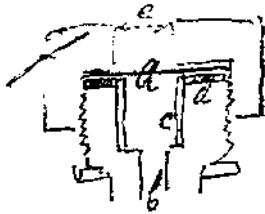
Leiden, 22 October 1895

Aan den Heer Kapitein te Zee, Hoofd van het vak Uitrusting. Directie der Marine te Amsterdam

Hierbij heb ik de eer U toe te zenden de beloofde ontploffingsdop, op welke betrekking had mijn gesprek met den Heer Inspecteur van den torpedodienst benevens eenige springplaatjes, springend bij een druk van 100 atm.

- a springplaatje
- b toevoer van druklucht
- c koperen ringetje om te verhinderen dat
- d de pakking bij het aanzetten naar binnen loopt.

De toevoerbuis kan aan elk willekeurig druktoestel verbonden zijn. Bij het gebruik van den springdop moet men er op letten, dat het springplaatje langs de cirkel e overeenkomend met den diameter in de boevenmoer f wordt losgescheurd en weggeslingerd. Men plaatst dus over de moer eenige poetsdoeken, of een doos met wol gevuld om dit projectiel op te vangen, dat anders door de scherpe kanten zou kunnen verwonden.

De Hoogleeraar Directeur van Het Natuurkundig Laboratorium en Kabinet der RijksUniversiteit te Leiden,
(wg) H. Kamerlingh Onnes

23 October 1895

DEPARTEMENT VAN MARINE

Nr 32

's Gravenhage, 23 October 1895

Ik heb de eer Uhooggeleerde mede te deelen, er bij mij geen bezwaar bestaat dat voldaan wordt aan het door U tot den inspecteur van den torpedodienst gericht verzoek om de aan U in bruikleen afgestane luchtperspomp nog eenigen tijd ter Uwer beschikking te stellen, behoudende ik mij voor ten allen tijde over het geleende materieel te kunnen beschikken. De door U naar Amsterdam gezonden pomp en separator zullen U nadat ze geperst en zoonoodig hersteld zijn, worden teruggezonden; de transportkosten zullen echter door U voldaan moeten worden.

De Minister van Marine

(wg) van der Zijde

Aan den Heer Dr. H. Kamerlingh Onnes

Hoogleeraar Directeur van het natuurkundig laboratorium en kabinet bij de Rijks Universiteit te Leiden

23 October 1895

DIRECTIE DER MARINE

Nr 78

Amsterdam, 23 October 1895

Met referte aan uwe missive dd 16 October 1895 heb ik de eer Uweledel Hooggeleerde mede te deelen dat de luchtperspomp en separator door mij ontvangen zijn.

Het vorige jaar werd de reparatie, persing en wederopstelling te Leiden verricht ingevolge Ministeriële Resolutie dd 7 Augustus 1894 D27.

Aangezien volgens ontvangen mededeeling bovendien de termijn gedurende welke de pomp in bruikleen is afgestaan ten einde is geloopt, geef ik beleefdelijk in overweging U tot verrichten der herstellingen, persing, opstelling of verder in gebruikneming tot den Minister van Marine te wenden.

De Kapitein ter Zee,
Hoofd van het Vak van Uitrusting.
(ba) De Luitenant ter Zee der 1^e klasse
(wg) Hennerman

Aan den Heer Dr. H. Kamerlingh Onnes
Hoogleeraar Directeur van het Natuurkundig Laboratorium en Kabinet der Rijks Universiteit te Leiden

26 October 1895

Ministerie van Binnenlandsche Zaken
nr 5262, afdeling O

Bericht op uw schrijven van
Betreffende: onderzoek in verband met eventuele toepassing aan art. 10 der wet van 9 Mei 1890 (St nr 78)

's Gravenhage, 26 October 1895

Men gelieve bij het antwoord nauwkeurig het onderwerp, de dagteekening, het nummer en de afdeling van dit schrijven te vermelden.

Tijdens de beraadslaging in de Tweede Kamer der Staten Generaal over het wetsontwerp houdende bepaling, dat de tijdelijke diensten als bureel-ambtenaar bij den Rijks-Waterstaat of als ambtenaar bij den algemeenen dienst van den Rijkswaterstaat door eenige ambtenaar bewezen bij de regeling van hun pensioen in aanmerking zullen kunnen komen (thans de wet van 20 Juli 1895 Staatsblad nr 136) is door den Minister van Financiën toegezegd, dat door hem een onderzoek zou worden ingesteld naar de verschillende categoriën van ambtenaren, die vroeger tijdelijke diensten hebben bewezen, ten einde in staat te zijn een oordeel te vellen over de vraag of er behalve de

ambtenaren in de zooeven gemelde wet ook nog anderen zijn, die evenzeer als deze in aanmerking zouden moeten komen voor het maken van eene uitzondering te hunnen gunste op den in de pensioenwet gestelden regel, luidens welken alleen de diensten als vast ambtenaar bewezen, bij de regeling van een eventueel toe te kennen pensioen in aanmerking komen.

Naar aanleiding van een door mijnen ambtgenoot voornoemd, in verband met de bovenvermelde toezegging aan mij gedaan verzoek, heb ik de eer U uit te noodigen mij eene opgaaft te doen toekomen van alle aan Uwe universiteit dienende ambtenaren, die thans wel maar vroeger niet van eene vaste aanstelling waren voorzien (hetzij de tijdelijke dienst aan de bovengenoemde dan wel aan eene andere Rijksinrichtingen is bewezen) en daarbij mede te deelen, voor welke dier ambtenaren naar Uwe meening eene uitzondering op den bovenvermelden regel zou moeten worden voorgesteld, met de gronden, waarop die meening steunt.

De Minister van Binnenlandsche Zaken
(wg) van Houten

Aan Curatorender Rijks-Universiteit te Leiden

Leiden, 2 November 1895

...van eene verwonding welke A. v Doornem bij het werken aan de draaibank heeft gekregen en door welke hij eenige tijd buiten staat is om te werken, werd ik opmerkzaam gemaakt op art. 15 der arbeidswet, houdende verplichting tot aangifte. Aangezien van Doornem niet valt onder jeugdige personen was mij dit artikel hetwelk op elk persoon slaat en dus een ruimere strekking heeft dan de titel der wet doet verachten, ontgaan. Thans echter doet zich de vraag verder voor of ik moet beschouwd als hoofd of bestuurder van een bedrijf of eene onderneming.

Uwe hooggewaardeerde voorlichting in deze vraag zal ik op hooge prijs stellen.

(wg) H. Kamerlingh Onnes

Aan Heeren Curatoren der Rijks Universiteit te Leiden

Leiden, 8 November 1895

CURATOREN DER RIJKS-UNIVERSITEIT TE LEIDEN
nr 654

Bericht op uw schrijven van 2 November 1895 nr 209

Onderwerp: Arbeidswet

Ter voldoening aan uw verzoek bij nevenvermeld schrijven kunnen wij u mededeelen dat art. 15 der arbeidswet o.i. niet toepasselijk is op directeuren van Universiteits-inrichtingen.

Curatoren der RijksUniversiteit te Leiden

(wg) J.G. Kist, President

(wg) J.E. Boddaert, Secretaris

Den Hoogleeraar directeur van het Natuurkundig laboratorium en Kabinet a/d RijksUniversiteit te Leiden.

9 November 1895

DIRECTIE DER MARINE

Nr 85

Amsterdam, 9 November 1895

Met referte aan uwe missive dd 16 October 1895 heb ik de eer U Weledel Hooggeleerde te verzoeken mij, de bij de luchtperspomp behorende gereedschappen en pakkingpers te willen toezenden daar deze bij het herstellen noodig zijn.

De Kapitein ter Zee,
Hoofd van het Vak van Uitrusting.
(wg) de Bruijne

Aan den Hoogleeraar Dr. H. Kamerlingh Onnes
Directeur van het Natuurkundig Laboratorium en Kabinet der Rijks Universiteit te Leiden

Leiden, 11 November 1895

Aan den Kapitein ter Zee
Hoofd van het Vak van Uitrusting
Directie Marine te Amsterdam

Naar aanleiding van het verzoek gedaan in Uwe missive van 9 November ll, heb ik de eer U toe te zenden de gereedschappen en pakkingpers behorende bij de U toegezonden Brotherhood, bestaande uit:

15 sleutels

1 speermaat stoomschuif

4 metalen vormen]

2 metalen ringen]

om pakkingringen te maken

De Hoogleeraar Directeur van het Natuurkundig Laboratorium en Kabinet te Leiden,

(wg) H. Kamerlingh Onnes

Leiden, 18 December 1895

CURATOREN DER RIJKS-UNIVERSITEIT TE LEIDEN
nr 753b

Bericht op uw schrijven van 22 October 1895
Onderwerp: Pensioenwet

Uw nevenvermeld schrijven behoort alsnog te worden aangevuld, zoodat blijkende krachtens welke beschikkingen de conservator Dr Siertsema en de hulpcustos Veere tijdelijke diensten bewezen, respectievelijk te Groningen en te Leiden, tot wanneer zij die betrekkingen waarnamen en hoe groot hunne wedde gedurende dien tijd is geweest.

De laatste vraag wordt ook gedaan ten aanzien van de door U te Delft waargenomen betrekking van assistent.

Curatoren der RijksUniversiteit te Leiden

Namens hen
(wg) J.E. Boddaert, Secretaris

Den Hoogleraar directeur van het Natuurkundig laboratorium en Kabinet a/d RijksUniversiteit te Leiden.

19 December 1895

Siertsema

Aangesteld assistent Groningen	13 Juli 1886 voor den tijd	1 Sept. 1886 – 31 Dec. 1886
“ “ “	28 Dec. 1886 “ “ “	1 Jan. – 31 Dec. 1887
“ “ “	14 Dec. 1887 “ “ “	1 Jan. – 31 Dec. 1888
“ “ “	20 Dec. 1888 “ “ “	1 Jan. – 31 Dec. 1889
“ “ “	28 Dec. 1889 “ “ “	1 Jan. – 31 Dec. 1890
eerv. ontslag “ “	6 Aug. 1890 ingaande	1 Sept. 1890.

Jaarwedde steeds f 1000.-

Aangesteld assistent Leiden 27 Febr. 1893, voor den tijd 1 Maart 1893-31 Dec. 1893

“ “ “ 27 Dec. 1893 voor het jaar 1894

“ “ “ 27 Dec. 1894 voor het jaar 1895

jaarwedde f 1000.-

Tijdelijke diensten Chem. Lab. Leiden, zomer 1892.

Veere

Tijdelijk werkzaam van af 1 Febr. 1870 tegen f 4.- per week, bovendien ontving hij f 1,50 per week voor onderzoek gasmeters.

Beide bedragen werden uitbetaald door Curatoren, op afzonderlijke quitanties. Uitbetaling maandelijks.

Vaste aanstelling 28 Febr. 1877, ingaande 1 Maart 1877.

20 December 1895

te huis 20 Dec. '95

Amicisseine

Ik kan hier niet nazien, of aan Siertsema door den Minister eene belooning is toegelegd. Hebt gij geduld tot morgen ?

Ik zit te huis te werken, omdat ik in 't laboratorium te veel gestoord word, en de Candidaten toch aan het inpakken en opruimen zijn.

Heden namiddag hoop ik U op de Senaatsvergadering te zien.

H

(wg) J. Mos??

20 December 1895

nr 212

In antwoord op Uw schrijven nr 753b van 22 Oct. Il heb ik de eer U mede te deelen, dat mijne jaarwedde als assistent f 1200 bedroeg, afgezien van de gratificatiën, die ik gedurende de twee laatste jaren als waarnemend hoogleeraar genoot.

Verder kan ik U mededeelen, dat de heer Siertsema

bij ministerieele beschikking van 13 Juli 1886 voor den tijd 1 Sept. 1886 – 31 Dec. 1886

“ “ “ 28 Dec. 1886 “ “ “ 1 Jan. – 31 Dec. 1887

“ “ “ 14 Dec. 1887 “ “ “ 1 Jan. – 31 Dec. 1888

“ “ “ 20 Dec. 1888 “ “ “ 1 Jan. – 31 Dec. 1889

“ “ “ 28 Dec. 1889 “ “ “ 1 Jan. – 31 Dec. 1890

als assistent te Groningen werd aangesteld op een jaarwedde van f 1000, en bij minister. besch. v .

6 Aug. 1890 ingaande 1 Sept. 1890. eerv. ontslag ingaande 1 Sept. 1890 ontving, dat hij te Leiden werd aangesteld bij

minist. besch. v. 27 Febr. 1893, voor den tijd 1 Maart 1893-31 Dec. 1893

“ 27 Dec. 1893 voor het jaar 1894

“ 27 Dec. 1894 voor het jaar 1895

eveneens op eene jaarwedde van f 1000.-.

Wat de hulpcustos Veere betreft, deze was van af 1 Febr. 1870 werkzaam tegen f 4.- per week en ontving toen f 1,50 per week voor onderzoek van gasmeters. Beide bedragen werden maandelijks door Uw college op afzonderlijke quitanties uitbetaald. Zijne vaste aanstelling ontving hij van U bij besluit van 28 Febr. 1877, ingaande 1 Maart 1877.

De Hoogleeraar Directeur van het Natuurkundig Laboratorium en Kabinet der Rijks Universiteit te Leiden

(wg) H. Kamerlingh Onnes

Aan Heeren Curatoren der Rijks Universiteit te Leiden.

Leiden 23 December 1895

Zaterdagavond van deze kortsten dag

Amice,

Ik kon tot mijn spijt niet terug vinden, wanneer Siertsema het assistentschap heeft waargenomen, aangezien dat buiten de toelage aan het Laoborium is omgegaan. Kan de Heer Siertsema zelf u niet opgeven, wanneer hij werkzaam is geweest, en of hij daarvoor eene declaratie heeft ingediend.

Heden en gisteren ben ik niet in het Laboratorium geweest, omdat ik te huis heb zitten werken, en de Senaatsvergadering heeft tot 5 uren geduurd.

Ik zal morgen nog eens gaan zoeken in de portefeuille van de briefwisseling met Curatoren. Misschien vindt ik daarin nog eene opgave. Hebt gij tot zoo lang geduld?

H

J.M. van Bemmelen

24 December 1895

nr 214

In nadere aanvulling van mijn schrijven nr 212 kan ik betreffende den Heer L.H. Siertsema thans conservator, verder mededeelen, dat blijkens schrijven van prof. V. Bemmelen nr 50 van 14 Juni 1892 aan Uw college door den Heer Siertsema voornoemd tijdelijk is waargenomen het hulpassistentschap bij de scheikunde op de wijze in genoemd schrijven nader ontwikkeld, gedurende de maanden April en Mei 1892.

De Hoogleraar Directeur van het Natuurkundig Laboratorium en Kabinet der Rijks Universiteit te Leiden

(wg) H. Kamerlingh Onnes

Aan Heeren Curatoren der Rijks Universiteit te Leiden.

24 December 1895

nr 213

Ik heb de eer U mede te deelen, dat het beheer van het Natuurkundig Laboratorium en Kabinet van 27 December 1895 tot 2 Januari 1896 door mij is opgedragen aan den Heer Dr. L.H. Siertsema, conservator.

De Hoogleraar Directeur van het Natuurkundig Laboratorium en Kabinet der Rijks Universiteit te Leiden

(wg) H. Kamerlingh Onnes

Aan Heeren Curatoren der Rijks Universiteit te Leiden.

27 December 1895

Nr 196

Lijst van goederen verzonden aan den Hoogleraar Kamerlingh Onnes, Directeur van het Natuurkundig Laboratorium en Kabinet der Rijksuniversiteit te Leiden, per spoor, ingevolge de Ministeriële Beschikking dd 23 October 1895 D nr 32

Eene kist inhoudende:

KG

1 Luchtperspomp compleet	130
1 T-stuk met 2 manometers	
1 stoomaanvoerklep	
1 Oliekop	

Eene kist inhoudende:

1 Pompseparator met aftapklep	78
2 luchtkleppen	208 KG
145 stuks sleutels	
1 speermaat stoomschuif	
4 metalen vormen]
2 metalen ringen]

voor het maken van pakkingen

De Kapitein ter Zee
Hoofd van het vak van Uitrusting
(wg) de Bruijne

Aan den Hoogleraar Kamerlingh Onnes
Directeur van het natuurkundig Laboratorium en Kabinet der Rijksuniversiteit te Leiden

Opgave van gedane persingen op den 5'en 6'December 1895.

Luchtperspomp	Brotherhood type 9	Marine nr 12
H.D. pompcylinder en Serpentijn		150 atm.
L.D.		100 atm
Pompzuiger		100 atm
Koelbak		1 2/3 atm
Pompseparator		150 atm

Amsterdam, 27 December 1895
De Kapitein ter Zee
Hoofd van het vak van Uitrusting
(wg) de Bruijne

Gezien
De Schout bij Nacht Directeur
(wg) Steenhouwer???

28 December 1895

DIRECTIE der MARINE

Nr 101

Amsterdam, 28 December 1895

Met referte aan Uwe missive dd 16 October 1895 heb ik de eer Uweledel Hooggeleerde mede te deelen, dat door mij aan uw adres verzonden is de luchtperspomp Marine nr 12 met pompseparator Marine nr 16 en gereedschappen.

De ontploffingsdop wilde ik gaarne nog eenigen tijd behouden, totdat na de beproeving omtrent de toepassing van dit veiligheidstoestel is beslist.

De plaats gehad hebbende persingen zijn op nevensgaande lijst vermeld.

Bij de opstelling en beproeving der pomp kan een torpedomaker assisteerden.

Aangenaam zal het mij zijn bericht te ontvangen wanneer de torpedomaker in Leiden voor dat doel kan gewacht worden.

De Kapitein ter Zee
Hoofd van het vak van Uitrusting
(wg) de Bruijne

Aan den Hoogleeraar Kamerlingh Onnes
Directeur van het natuurkundig Laboratorium en Kabinet der Rijksuniversiteit te Leiden

Opgave van gedane persingen op den 5'en 6'December 1895.

Luchtperspomp	Brotherhood type 9	Marine nr 12
H.D. pompcylinder en Serpentijn		150 atm.
L.D.		100 atm
Pompzuiger		100 atm
Koelbak		1 2/3 atm
Pompseparator		150 atm

Amsterdam, 27 December 1895
De Luitenant ter Zee 1'klasse
Chef van het Torpedo-atelier
(wg) Henneman

Gezien
De Kapitein ter Zee
Hoofd van het vak van Uitrusting

1896

Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1896. Vde hoofdstuk.

Memorie van Toelichting no 2.

Rijks Universiteit te Leiden.

20 a f 6000 als buitengewoon subsidie . Deze som moet ten bedrage van f 3900 strekken tot inrichting van de in de laatsten tijd verbouwde lokalen in het natuurkundig laboratorium en tot een bedrag van f 2100 tot het nemen van de noodzakelijke veiligheidsmaatregelen tegen giftige gassen en ontplofbare stoffen.

Art. 88b Terwijl in verband met de nog onderhanden zijnde bewerking van nieuwe ontwerpen voor een gebouw ten behoeve van 's Rijks Museum van Natuurlijke Historie het daarvan uitgetrokken bedrag gehandhaafd wordt, is gerekend op een tweede termijn voor den aanbouw van eene inrichting voor astrophotographie bij de sterrenwacht en op den tweeden termijn voor den bouw van een pharmaceutisch laboratorium.

De klachten over het gebouw voor organische en anorganische scheikunde zijn oud; reeds in 1876 liet de Regeering ontwerpen voor een nieuw gebouw maken en onderzoeken. De klachten, welke steeds dringender worden, zijn het natuurlijk gevolg van de omstandigheid dat de scheikundige wetenschap sinds veertig jaren ontzaglijke vorderingen heeft gemaakt en aan een laboratorium geheel andere en hoogere eischen doet stellen. Het feit, dat het Leidsche laboratorium, aanvankelijk voor een enkelen hoogleeraar gebouwd, later is bestemd geworden niet alleen voor den hoogleeraar in de anorganische scheikunde, maar ook tijdelijk voor die in de organische, bewijst op zich zelf reeds het onvoldoende van den toestand. Het gebrek aan ruimte in het voor één hoogleeraar kwalijk toereikend gebouw is zoo nijpend geworden, dat de hoogleeraar en de studenten in de organische scheikunde zich nauwelijks meer kunnen bewegen en dat studie, proefnemingen en onderwijs in toenemende mate worden belemmerd en vaak onmogelijk gemaakt.

Het denkbeeld is overwogen of door uitbreiding der lokalen op het aangrenzend terrein een behoorlijk laboratorium voor de organische scheikunde ware te stichten, doch dat terrein is te klein bevonden en tevens moest men er op bedacht zijn in de lokalen, die alsdan voor de anorganische scheikunde zouden bestemd blijven, de eenige gelegenheid zal gevonden worden voor eene eventueel noodige uitbreiding van het aangrenzend Natuurkundig Laboratorium. Eindelijk is niet zonder gewicht de bedenking dat met het oog op het gevaar voor brand, het niet geraden is een scheikundig laboratorium te koppelen aan de verschillende op het bedoelde terreinaanwezige andere instellingen van hooger onderwijs.

Op grond dezer overwegingen is sinds 1892 omgezien naar een geschikt bouwterrein en is ten vorige jare, toen een terrein werd aangekocht voor de stichting van een nieuw pharmaceutisch laboratorium, gezorgd dat dit tevens ruimte aanbod voor den bouw van een laboratorium voor organische scheikunde, hetwelk zoo is te plaatsen, dat zich daaraan een laboratorium voor anorganische scheikunde kan aansluiten wanneer daartoe te eeniger tijd wordt besloten.

Thans kan derhalve voorzien worden in de lang gevoelde behoefte aan een behoorlijk laboratorium voor organische scheikunde, waartoe een eerste termijn op de Staatsbegrooting wordt uitgetrokken. De bouwkosten zijn buiten die voor gas-, water- en electriche geleidingen, meubilair en verdere inwendige inrichting geraamd op een bedrag van ongeveer f 165 000.

Voorloopig Verslag

Pag.18

Tegen een voorgenomen bouw van een nieuw laboratorium voor organische scheikunde hadden sommige leden, met het oog op den toestand der Rijksfinanciën bezwaar. Zij achtten het wenschelijk daarvan voorloopig af te zien. Enkele andere leden waren in het algemeen niet geneigd voorstellen als dit te steunen. Huns inziens wordt aan onze Universiteiten volgens een slecht systeem gebouwd. Ten vorige jare werd besloten tot den bouw van een nieuw pharmaceutisch laboratorium; dit jaar zijn gelden uitgetrokken voor een nieuw laboratorium voor de organische scheikunde; de Memorie van Toelichting stelt verdere uitgaven voor een laboratorium in de anorganische scheikunde in uitzicht, en op den duur zal men op een laboratorium voor de natuurkunde bedacht moeten zijn. Al deze inrichtingen verrijzen zonder vast algemeen plan en onafhankelijk van elkander. In sommige buitenlandsche Universiteiten, bv in Straatsburg, worden dergelijke gebouwen in onderlingen samenhang opgetrokken, hetgeen tot besparing van stichtings- en inrichtingskosten zoowel als van die voor werktuigen en hulpmiddelen bij het onderwijs leidt. Bovendien, aldus werd gezegd, wordt ten onzent vaak duur en slecht gebouwd, ten bewijze waarvan gewezen werd op het uitwendig sierlijke maar inwendig slecht afgewerkte sterrekundig laboratorium te Utrecht. Twijfel scheen geoorloofd, of de Rijksbouwkundigen wel van details dezer speciale inrichtingen voldoende op de hoogte zijn. Met het oog op een en ander bestond bij deze leden aanvankelijk weinig geneigdheid, hunne stem aan het voorstel te geven. Zij vroegen, of bij meerdere samenwerking tusschen de betrokken hoogleeraaren, niet één laboratorium voor de organische en anorganische scheikunde kan worden gesticht. Het scheen goedkooper en practischer voor deze beide verwante vakken slechts één gebouw te stichten.

Tegenover deze bedenkingen en opmerkingen verklaarden vele andere leden dat zij zich met het voorstel des Ministers konden vereenigen. De toekomst eischt dringende voorziening, en tegen de wijze, waarop deze tot stand zal worden gebracht zijn geene bezwaren te berde gebracht. Ook de plaatsing keurden deze leden goed, met het oog op brandgevaar, is het niet wenschelijk een dergelijk laboratorium in een dichtbebouwde buurt te plaatsen; in Juli 1894 had in de bestaande inrichting eene ontploffing plaats.

Eindelijk werden twee vragen tot den Minister gericht. Welke zullen de totaalkosten van het nieuwe laboratorium zijn, met inbegrip van die voor het terrein en die voor de geheele inrichting en meubileering? Wil de Minister de verzekering geven, dat indien de aanbesteding van het gebouw niet kan geschieden voor het geraamde bedrag van f 165 000, het werk niet zal worden gegund, vóórdat ook het boven die som benodigde door de Kamer is toegestaan?

Leiden, 9 Januari 1896

Aan de Directie der Marine te Amsterdam

Hierbij heb ik de eer U terug te zenden de voor ontvangst geteekende lijst der goederen, verzonden den 27^e December 1895, onder dankbetuiging voor de toezending.

Hoogachtend,

De Hoogleraar Directeur van het Natuurkundig Laboratorium en Kabinet der Rijks Universiteit te Leiden

(wg) H. Kamerlingh Onnes

Nat.Lab. 1 Mei 1896

Nr 216

Bij gelegenheid van Uw wachten voor de staatsbegroting heb ik de eer de belangen van het natuurkundig laboratorium met aandrang in uwe welwillende overweging aan te bevelen.

Wat het materieel subsidie betreft dit zal voor het aanstaand dienstjaarte stellen zijn als volgt:

A.	als gewoon subsidie rubriek	a	f	1754
		b		1200
		c		1250
		d		240
		e		1950
		f		200
		g		<u>1246,95</u>
	samen			7840,95

B	als buitengewoon subsidie voor het aanschaffen van nauwkeurigheidswerktuigen	f	<u>4000</u>
---	--	---	-------------

Totaal f 11840,95.

Het gewone subsidie is in het geheel verhoogd met een bedrag van f 943.- Het is mij niet mogelijk het onderwijs te handhaven op het peil, waarop het is gebracht, wanneer het gewone subsidie niet verhoogd wordt.

Rubriek a f 208 Eene vermeerdering van het bedrag uitgetrokken voor het personeel zonder vaste aanstelling is dringend noodzakelijk. Een achttal onmisbare helpers van 17 tot 22 jaar oud die mijn leerlingen in de werkplaatsen en bij de colleges ten dienste staan heeft loonen die slechts f 2 tot f 5 bedragen, waaraan alleen nog eene wekelijkse toelage van 15 cents tot pensioenverzekering bij het Nederl. Werkl. Fonds dan door de Nederl. Werkgevers bond aangenomen grondslag wordt toegevoegd. Bij de hooge eischen, die in de laatsten tijd aan bekwaamheid der helpers gesteld wordt, is het noodig om niet in groote onbillijkheid te vervallen, deze loonen met 0,50 per week te verhoogen. Het is trouwens onmogelijk zonder deze loonsverhooging- om over dergelijke onmisbare diensten te blijven beschikken.

Leiden, den 4en Mei 1896

Geachte Heer Onnes,

Mr. Star Numan en ik wenschen a.s. woensdag , na afloop van de Curatorenvergadering, vermoedelijk tusschen 2 en 4 uren een bezoek te brengen aan uw Kabinet. Schikt het U ons dan te ontvangen?

Uw antwoord tegemoet ziende, hoogachtend

Uwdw

T.Mas.

Leiden, den 5en Mei 1896

Geachte Heer Onnes,

In geen geval zullen wij U hinderen om morgen tijdig naar Den Haag te kunnen gaan. Ik zal trachten 1 ½ à 2 uur bij U te zijn.

Hoogachtend

Uwdw

T.Mas.

Dundee 2 October 1896

Aan Zijne Excellentie den Minister van Binnenlandsche Zaken

Geeft met verschuldigden eerbied te kennen de ondergeteekende

Johannes Petrus Kuenen

Professor der Natuurkunde aan University College Dundee N.B.

Dat hij wegens vertrek uit Leiden gaarne uit de betrekking van Privaatdocent aan de Rijks Universiteit te Leiden zou wenschen te worden ontslagen.

't Geen doende

(wg) J.P. Kuenen

Dundee N.B.

Oct. 2 1896

Leiden

10 Oct. 1896

Geachte Heer,

Dit verzoekschrift is van geen waarde daar requesten aan de Regeering op zegel moeten zijn gesteld.

Wellicht wilt U de heer Kuenen daarop opmerkzaam maken.

Uw.... Boddaert

29/5/1898

Geachte Heer Boddaert!

Ter gelegenheid van de toekenning der Rijksbeurzen voor de nieuwe cursus, zal naar aanleiding van de discussiën te mijne nu mogen worden aangenomen, dat de faculteit voorstelt de rijksbeurs thans verleend aan Dr. W. Pannekoek toe te kennen aan W. v. Everdingen. Nu is echter de Hr. Van Everdingen half assistent aan het laboratorium. Hij is dat geworden met het oog op zijn studies en de moeilijke omstandigheid met het ... betreft. Het is in 't belang der studiën aan den academie dat v. Everdingen, een jonge man met groote aanleg, zich aan die studie geheel kan wijden, en dit kan alleen als hij de Rijksbeurs krijgt in plaats van 't halve assistentschap. Natuurlijk zal hij dus vragen ontslag uit zijn half assistentschap, wanneer de beurs hem mocht worden verleend. Of moet hij formeel eerst ontslag nemen, voor hij om de beurs kan vragen? En zou dit kunnen gerekend zonder dat hij zich tenslotte nu nog ½ assistent, noch krijgen? Uwe voorlichting over deze gaat tot het voor de studie 't meest, zou ik zeer op prijs stellen.

(wg) H. Kamerlingh Onnes.

1899

Memorie van Toelichting Begroting 1899

De custos bij het N.Lab.&Kabinet is 22 jaar bij die inrichting werkzaam. Hij is een zeer bekwaam beambte, aan wien nevens de werkzaamheden van custos ook die van instrumentmaker mechanicus zijn opgedragen. Bovendien heeft hij zich gedurende vele jaren belangeloos gewijd aan de ontwikkeling van het stelsel van ambachtsleerlingen dat in het laboratorium tot bloei is gekomen en waardoor de belangen van het laboratorium evenzoo als de opleiding van bekwame instrumentmakers worden gebaat. Voor verhooging van de jaarwedde van dezen verdienstelijke custos is f 200 uitgetrokken.

Uitbreiding van het aantal beambten is noodig gebleken met een amanuensis bij het Natuurkundig Laboratorium en Kabinet. De aanstelling van deze amanuensis is noodig voor het toezicht en de zorg voor de busschen gevuld met onder hooge druk samengeperste en vloeibaar gemaakte gassen, ter bewaring waarvan een afzonderlijk staand brandvrij gebouwtje bij het laboratorium gesticht is. Die voorwerpen moeten zorgvuldig worden behandeld om gevaar te voorkomen. Voor de jaarwedde van deze amanuensis wordt f 1000 aangevraagd.

Ten vorige jaren is medegedeeld dat voorzieningen moesten worden getroffen tot verzekering der veiligheid bij het uitvoeren van wetenschappelijke proeven in het Nat. Lab.. Een gedeelte daarvan wordt in 1898 uitgevoerd; het overige deel komt ten laste van de dienst in 1899.

F 737 Voor loon aan meer ambachtsleerlingen wordt dit bedrag aangewend.

Aan het Nat. Lab te Leiden is sedert jaren een leerlingstelsel ingevoerd waardoor jongelui - in den regel de beste leerlingen van ambachtsscholen - aan het laboratorium praktisch worden opgeleid voor instrumentmaker. Zoowel de belangen van het laboratorium als die van deze jongelieden worden door dit stelsel bevorderd.

Voorlopig Verslag

Een amanuensis uitsluitend belast met het toezicht op de zorg voor busschen gevuld met onder hooge druk samengeperste vloeisbaar gemaakte gassen behoeft naar men meende geen jaarwedde van f 1000.

Nr 115 Natuurkundig Laboratorium 20 april 1892, Leiden

In antwoord op Uw schrijven nr 171f van 19 Mrt II heb ik de eer U te herinneren, dat telken jaren in het verslag over de inrichting door mij de voorwerpen van eenigszins aanzienlijke waarde opgenoemd zijn, waarmede de verzameling verrijkt is, zoo laatstelijk in mijn schrijven nr 107 van 12 Oct 1891. Er wordt door U dus blijkbaar ook opgave gewenscht van voorwerpen van geringere waarde. Alles wat voor het laboratorium wordt aangeschaft komt anderzijds voor op de declaratiën. Intusschen meen ik, dat een blik op die omvangrijke administratie, waarop zelfs spelden voorkomen, voldoende is om te bewijzen, dat het niet in uwe bedoeling kan

liggen een afschrift daarvan nog eens te ontvangen. Immers verleden aangeschafte voorwerpen voor zoover nog onveranderd aanwezig, worden spoedig versleten ofwel verder tot andere toestellen verwerkt. Ik meen dus aan uw verlangen te voldoen door te leveren een alfabetische klapper op die voorwerpen sedert 1882 in de declaratiën genoemd, die van genoegzaam belang en duurzaamheid schijnen om te wenschen dat van hunne aanwezigheid of verwerking op een of andere wijze blijkt.

Deze klapper kan telken jare worden aangevuld door U een afzonderlijke toe te zenden lijst, terwijl om de 10 jaren wederom een dergelijke verzamelstaat U kan worden toegezonden als thans overeenkomstig uw verlangen zal worden opgemaakt.

Terwijl ik meen op deze wijze aan de geest van uw verzoek te voldoen een administratief stuk te leveren, dat ook voor den inwendige dienst van het natuurkundig laboratorium eenige waarde heeft, neem ik de vrijheid tot U te komen met het eerbiedige verzoek mij snel te willen ontheffen van het geheel opnieuw inventariseren van al de voorwerpen in de bestaande en destijds volgens uwe aanwijzingen opgemaakte catalogus. Immers deze catalogus is als administratief stuk nog volkomen voldoende, ene nieuwe inventariseering op dezelfde wijze zoude voor den inwendige dienst van het laboratorium geen waarde hebben en ik zou dit werk niet ter hand kunnen nemen, wanneer niet tegelijkertijd gelast werd het laboratorium gedurende verscheidene maanden te sluiten.

Terwijl ik dus in het belang der zaak verzoek mij van deze taak te ontheffen, hoop ik anderzijds op uw welwillende hulp te mogen rekenen bij de uitvoering van mijn plan om voor den inwendige dienst van het laboratorium een behoorlijke beschrijving der voorwerpen op te maken. Zulk eene beschrijving is uiterst moeilijk en in 't geheel niet te vergelijken met het catalogiseeren van eene bibliotheek, waar ieder boek zijn titel heeft, of van een museum, waar ieder dier zijn naam heeft. Een goede beschrijving zonder teekeningen is onmogelijk. In vele gevallen moeten alle details van toestellen worden opgenomen. Een bruikbare catalogus is wel niet anders mogelijk dan in vliegende vorm. Er wordt in deze richting sedert een paar jaren door mij gewerkt. Ik heb in een vorig schrijven er reeds op gewezen dat dergelijk werk en zooveel meer dat ik hoog noodig acht, niet mogelijk is zonder de hulp van een conservator. Ik meen dus op uwe krachtige ondersteuning van het voorstel om mij een conservator terzijde te stellen te mogen rekenen, terwijl ik de vrijheid zal nemen ter gelegenheid van de begrooting van 1893 voor te stellen een som daarin op te nemen voor het opmaken van eene behoorlijke beschrijving der voorwerpen aanwezig in het natuurkundig laboratorium, waarvoor althans een tijdelijke ambtenaar zou moeten worden aangesteld.

Een blanco inventaris ter waarmede gaat hierbij.

De Hoogleeraar Directeur van Het Natuurkundig Laboratorium en Kabinet der RijksUniversiteit te Leiden.

(wg) H.Kamerlingh Onnes.

Niet verzonden ingevolge andere oplossing.

Aan Heeren Curatoren der RijksUniversiteit te Leiden.

Leiden, den 22en April 1901

Hooggeachte Professor.

Prof. Bosscha en ik wenschen op a.s woensdag \pm 2 uur s'nam. ons ambtelijk bezoek aan Uw laboratorium te brengen.

Zou het U schikken ons dan te wachten?

Hoogachtend Uwdwdnr

T.Mas.

1902

Staatsbegrooting voor 1902

Memorie van Toelichting

Art. 91a Uitbreiding van het getal beambten is noodig gebleken met:

1. een machinist bij het natuurkundig laboratorium en kabinet. Nu in den toestand van het machinegebouw van het natuurkundig laboratorium verbetering wordt gebracht uit de gelden o[p de begrooting voor 1901 beschikbaar gesteld, is het dringend noodig, door aanstelling van een machinist voor een goede regeling van de dienst en eene behoorlijke en zaakkundige verzorging der talrijke machineriën te waken, hetgeen alleen mogelijk is wanneer een alleszins bekwaam machinist vast wordt aangesteld. Dit is een maatregel die geen uitstel mag lijden en tot verwezenlijking waarvan thans f 800 op de begrooting is uitgetrokken.

Art. 92a Materieel 21 Natuurkundig Laboratorium en Kabinet f 9177.-

Het subsidie voor het nat lab is verhoogd met f 300 ter bestrijding van meerdere uitgaven in verband met personeele hulp en met f 300.- voor meerdere kostenvan gas en brandstoffen.

Art. 92 b Kosten van aanbouw, onderhoud enz.

Hieronder is begrepen: verbeteringen aan het natuurkundig laboratorium f 7100.-.

Art. 92 b In het Natuurkundig Laboratorium zijn verschillende kleine werken f 7100 uit te voeren, als den aanbouw van drie loodsen voor brandstoffen, voorvluchtige licht ontvlambare en vluchtige giftige stoffen, eene tochtput, eene uitbreiding der warmwaterverwarming in vier vertrekken en verschillende kleine verbeteringen.

Uitgewerkte Staat.

Nota van wijziging, Toelichting.

Art. 92 b verhoogd met f 9400.-.

Op de begrooting van 1901 zijn gelden toegestaan voor den aanbouw van een nieuw ketelhuis en eene machinerie- en schakelkamer ten behoeve van het natuurkundig laboratorium. Voor het overbrengen der installatie en de verbetering der verschillende machinerien in het nieuwe machinegebouw is een bedrag van f 1400.- noodig. Tot dit doel wordt thans als eerste termijn f 9400.- op de begrooting gebracht.

Art. 146 Verhoogd met f 5700.-, te weten:

A.

C. voor toekenning van een subsidie aan de Vereeniging ter bevordering van de opleiding tot instrumentmaker te Leiden van f 2500.-.

Reeds sedert verscheidene jaren wordt in het natuurkundig laboratorium der Rijks Universiteit te Leiden gehouden een cursus voor opleiding tot instrumentmaker. Het onderwijs is voortgezet ambachtsonderwijs en de leerlingen hebben dan ook gewoonlijk vooraf eene ambachtsschool doorlopen. Behalve de gewoone kosten voor onderwijzend personeel ed behoort hier op een vrij belangrijke bijdrage voor verpleging en huisvesting der leerlingen gerekend te worden, aangezien dezen het onderwijs te Lieden komende volgen, verstoken blijven van de verdiensten, die zij anders zonder twijfel reeds zouden maken. Bij de gestadige uitbreiding van het leerlingental worden de kosten, tot dusverre alleen op particulieren aangewezen, te bezwarend, al mag van die zijde op een jaarlijksch bedrag van ongeveer f 2200.- worden gerekend. Door de gemeente is een subsidie van f 500.- toegezegd. Het komt den ondergeteekende billijk voor, dat het Rijk, dat bij dezen cursus een bijzonder belang heeft, omdat de leerlingen uit alle oorden des lands afkomstig zijn, het aan exploitatiekosten ontbrekende bedrag van f 29500.- voor zijne rekening neme.

Voorlopig Verslag

Art. 92 b Nota van Wijzigingen.

Ten vorige jare wwerd een bedrag van f 9545.- aangevraagd voor "verbeteringen aan het natuurkundig laboratorium". Nu blijkt dat met deze uitgaven eene andere van f 14000.- in nauw verband staat, Waarom vroeg men, werd dit verleden jaar niet medegedeeld? Men toonde zich over dat stilzwijgen ontstemd.

Memorie van Antwoord

Art. 92 b Verleden jaar kon geene mededeeling gedaan worden omtrent de kosten van de overbrenging der installatie en der verbeteringen van machinerien in het nieuwe machinegebouw van het natuurkundig laboratorium te Leiden, omdat deze kosten toen nog niet voldoende in bijzonderheden bekend waren. Gaarne wordt toegezegd, dat I het vervolg, veelal is bij zoodanige inrichting geen preciese raming te maken, tijdig op het globaal benooidigde zal worden gewezen.

Art, 146 g over Mathesis.

Natuurkundig Laboratorium te Leiden 26 October 1903

Nr 428

Hierbij heb ik de eer U te doen toekomen een request van de heer J. Clay met vriendelijk verzoek wel te willen bevorderen, dat daarop gunstig wordt beschikt en wel in dier voege, dat de heer Clay benoemd wordt voor het tijdvak 15 November 1903- 1 Juli 1904.

H.Kamerlingh Onnes

Aan HH Curatoren der RU te L.